Estratègies de reactivació transitòria d'actius urbans en desús

Publicat per Interacció [1] el 29/07/2014 - 13:46 | Última modificació: 16/04/2015 - 16:06

Manu Fernández González, Ciudades a escala humana [2] ? Diputació de Barcelona [3]

Aquest document intenta sistematitzar possibilitats d'usos i funcions de reactivació temporal de determinats espais i equipaments públics. L'objectiu és servir als governs locals com a una primera aproximació ordenada a una tipologia de projectes d'activació urbana amb les seves pròpies peculiaritats. Segons l'autor, durant els darrers anys, gairebé a contracorrent davant d'una manera de pensar el territori i la ciutat excessivament centrada en l'expansió, la creació de nous equipaments i l'edificació, s'ha conformat una base important d'experiències i tipologies de projectes amb una visió alternativa sobre el paper de la ciutadania en la construcció de la ciutat des dels seus espais més propers. En aquest document es presenten algunes d'aquestes propostes que van des d'estratègies d'apropiació col·lectiva per a la revitalització de solars abandonats o l'activació d'espais públics fins a la reutilització d'edificis industrials i altres equipaments per dotar-los d'usos alternatius.

A continuació reproduïm les conclusions, a manera de decàleg, amb les idees i propostes de fons que aborda el document, son les següents:

1. L'escenari en el qual s'han mogut les polítiques institucionals relacionades amb l'urbanisme en les tres últimes dècades almenys ha deixat d'existir. Un model vinculat a l'expansió territorial i a la construcció d'equipaments ha deixat un paisatge dens d'infraestructures i recursos públics de tot tipus amb un índex molt baix d'activitat, ocupació i ús. Tot això representa un cost enorme d'oportunitat mentre no siguin reactivats per al seu ús social. Davant d'una crisi que té més d'estructural que de conjuntural, l'única opció viable és respondre amb eines adaptades a la nova situació i, en aquest sentit, l'urbanisme ha de ser capaç d'oferir eines viables.

2. L'enfocament adaptatiu presentat en aquest article és un marc per construir estratègies públiques d'intervenció a la ciutat en el seu conjunt allà on hi hagi recursos ociosos per dotar-los d'usos transitoris i afecta no només les competències urbanístiques, sinó també qualsevol àrea sectorial que pugui utilitzar aquests espais com a recurs per crear benefici social.

3. Allò que és transitori no és, tanmateix, una segona opció, o l'opció menys dolenta tal com estan les coses. És una opció de primer ordre capaç de donar resposta a una nova realitat en la qual les intervencions de reactivació es constitueixen com una necessitat i una resposta adequada al nou context.

4. Aquesta transició mitjançant usos temporals no és una renúncia a la permanència, sinó una resposta a la incertesa i a la demanda creixent d'usos cívics per a actius públics que no estan prou aprofitats, i que no impedeixen la realització de les determinacions del planejament municipal en la mesura que no tracten d'instal·lar-se definitivament, sinó de canalitzar el valor d'aquests espais mitjançant estratègies temporals.

5. L'objectiu del tipus d'intervencions que hem presentat en el document és doble i ha de ser present a totes: d'una banda, evitar el deteriorament dels espais i de la imatge de determinats llocs en desús (objectiu de sostenibilitat), i de l'altra, obtenir retorns temporals, tant en forma de beneficis socials com de generació

d'oportunitats d'activitat econòmica (objectiu socioeconòmic).

6. També és una resposta davant d'una realitat social complexa en la qual la capacitat creadora individual i col·lectiva busca formes d'expressió i de creació de canals d'expressió.

7. Igualment, és una expressió de la necessitat de posar en qüestió models de gestió i d'ús dels espais de la ciutat i les relacions entre els mecanismes institucionals i la societat a la qual serveixen.

8. El panorama descrit en aquest article obre més portes que les que tanca. No pot ser d'una altra manera en un moment en què la realitat que afrontem necessita nous instruments, noves maneres de fer i noves xarxes per al desenvolupament de projectes locals. Som davant de pràctiques, fins a cert punt, experimentals. Com hem afirmat, les dinàmiques de reutilització i activació posen èmfasi i tenen el seu punt crític en els processos més que en els projectes i la programació, canviant la dinàmica pel que fa a la mentalitat més formalista i enfocada al resultat. Aquí radica la seva dificultat, però també l'oportunitat de descobrir noves oportunitats.

9. Davant dels riscos d'obrir noves maneres d'abordar projectes urbans des de dinàmiques que exigeixen flexibilització, acords i incertesa, també cal reconèixer que comptem amb prou experiència. D'una banda, amb l'experiència que resideix en les àrees de gestió municipal, que són les que a la pràctica coneixen millor el context local i el teixit social que al final pot ser el gran aliat en aquest tipus d'iniciatives. I de l'altra, amb suficients casos desenvolupats en diferents contextos normatius i socials i amb diferents estratègies d'intervenció que serveixen d'il·lustració per evitar la sensació de «salt al buit».

10. El canvi en la lògica té més a veure amb processos que amb resultats. Davant de l'escenari anterior, on la certesa feia senzill —en termes generals— identificar els agents, el finançament, els terminis i el resultat final, les condicions actuals obren incerteses. I és precisament l'obertura de processos creatius de reactivació la que pot ajudar a gestionar aquestes incerteses. S'obre una etapa de col·laboració entre administracions per facilitar permisos i llicències, una etapa de cooperació amb persones i entitats amb capacitat de mobilitzar recursos i poder creatiu per transformar molts espais en actius per al municipi, una etapa per experimentar noves utilitats i noves solucions.

PDF Estratègies de reactivació transitòria d'actius urbans desús [4]

PDF Estrategias de reactivación transitoria de activos urbanos en desuso [5] (Castellà)

Inicia sessió [6] o registra't [7] per enviar comentaris
Etiquetes: urbanisme
Etiquetes: espais buits

- [8]

URL d'origen: https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2014/07/29/estrategies-de-reactivacio-transitoria-d-actius-urbans-desus

Enllaços:
[1] https://interaccio.diba.cat/members/interaccio
[2] http://www.ciudadesaescalahumana.org/http:/www.ciudadesaescalahumana.org/
[3] http://www.diba.cat/ca
[4] http://cercles.diba.cat/documentsdigitals/pdf/E140165.pdf
[5] http://cercles.diba.cat/documentsdigitals/pdf/E140164.pdf
[6] https://interaccio.diba.cat/
[7] https://interaccio.diba.cat/form/alta-comunitat
[8] https://interaccio.diba.cat/node/5251